

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ЕЛЕКТРОННІ ІСТРУМЕНТИ УЧАСТІ МОЛОДІЖНОЇ СПІЛЬНОТИ

Студентки 5 курсу, 11з групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

Колтун
Аліси
Андріївни

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. держ. упр.

Динник
Ірина Петрівна

(підпис гаранта)

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«30» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентів

Колтун Алісі Андріївні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Електронні інструменти участі молодіжної спільноти»

Затверджена наказом ректора від «14» грудня 2022 р. № 3416

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 01.02.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: розробка заходів щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти.

Об'єкт дослідження: процес участі молодіжної спільноти в прийнятті публічних рішень.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні аспекти участі молодіжної спільноти у прийнятті публічних рішень.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УЧАСТІ МОЛОДІ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Основні електронні інструменти залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень

Проблеми електронного урядування в Україні

РОЗДІЛ 2. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ СПІЛЬНОТИ ДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

2.1 Аналіз зарубіжного досвіду взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив

2.2. Розроблення заходів щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5.Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2023	10.01.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2023	20.01.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 27.01.2023	27.01.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.02.2023	01.02.2023
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-02. 06.2023	01-02. 06.2023
8	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.02.2023	До 10.02.2023
9	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи Дьяченко О.В.

8. Гарант освітньої програми Динник І.П.

9. Завдання прийняв до виконання студент Колтун А.А.

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему, оскільки присвячена питанням участі молодіжної спільноти в прийнятті публічних рішень.

У роботі досліджено основні електронні інструменти залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень; визначено проблеми електронного урядування в Україні; проаналізовано зарубіжний досвід взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив; розроблено заходи щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти.

У процесі дослідження здобувач продемонстрував достатній рівень володіння методологією наукових досліджень, вміння використовувати сучасні методи оброблення інформації.

Випускна кваліфікаційна робота Колтун А.А. є завершеним науковим дослідженням, виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам та рекомендується до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна _____
(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студента Колтун А.А. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П. _____
(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____
(підпис)

«01» лютого 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УЧАСТІ МОЛОДІ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ	6
1.1. Основні електронні інструменти залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень.....	6
1.2. Проблеми електронного урядування в Україні.....	12
РОЗДІЛ 2. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ СПІЛЬНОТИ ДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ	18
2.1 Аналіз зарубіжного досвіду взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив.....	18
2.2. Розроблення заходів щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти.....	25
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТКИ	43

ВСТУП

Сучасне політичне управління у сьогоднішньому суспільстві тісно пов'язане з цивільною участю. Головною метою громадянської участі є вплив на владу, вплив на прийняті у структурах публічної влади рішення та, у цьому сенсі, воно невіддільне від політичного процесу. Інформаційне суспільство передбачає електронну взаємодію громадян, під якою слід розуміти двосторонній обмін інформації. Між громадянським суспільством та представниками державної влади всіх рівнів в інтернет-середовищі, спрямований на залучення громадян до публічної політики, розширення існуючих каналів взаємодії влади та суспільства. У зарубіжній та вітчизняній літературі електронна участь є предметом досліджень упродовж останнього десятиліття. Досліджувана проблематика знаходить своє відображення в роботах політологів, соціологів, фахівців у галузі державному та публічному управління, інформаційних технологій, юриспруденції.

Громадянська участь у структурі управління взаємопов'язана з дослідженнями політичного управління різних рівнів. Політичне управління є особливим видом соціального управління, яке здійснюється органами, обраними громадянським суспільством чи організацію, призначеними вищими інституціями. Сучасне політичне управління в демократичному суспільстві тісно пов'язане з громадянською участю.

Молодь є віковою групою, яка демонструє найвищий рівень готовності до участі у політичному житті суспільства. Причому особливо очевидно проглядається інтерес молоді до організаційних форм участі. З урахуванням запиту, що артикулюється, інститути, що організують політичне залучення, прагнуть створити максимально сприятливі умови для відбору молодих активістів. Створюються численні канали та механізми, які пропонують молодим активістам проявити себе на терені боротьби за добро і справедливість, реалізувати соціально значущий проект, побудувати політичну кар'єру чи розвинути та застосувати на практиці свої лідерські якості. Таким чином,

суспільно-політичні організації розглядають молодь не лише як електоральний ресурс, а й як кадровий резерв, який здатний поповнити їхні лави. Не дивно, що молодь складає основу складу (волонтери та пересічні активісти) політичних партій та суспільно-політичних об'єднань. Активна участь у молоді у політиці виконує кілька соціально значущих функцій. По-перше, як усяка участь вона спрямована на реалізацію та захист своїх соціально-групових інтересів. У цьому сенсі молоді властиво об'єднуватись у спільноти, де основною ознакою стає спільність інтересів, поглядів та ідей.

Актуальність роботи зумовлена нестабільністю сенсоутворювальних ідеалів, втратою ідентичності молодими людьми (у тому числі й громадянської), зміною цінностей у суспільній та індивідуальній свідомості в умовах соціальних змін та суспільно-політичних протиріч. Як основну проблему дослідження автори розглядають взаємодію людини з динамічним світом, що швидко змінюється в епоху цифровізації, глобалізації та суспільно-політичної нестабільності, що стає причиною появи деструктивних проявів у різних формах цивільно-політичної активності.

На цьому тлі низький рівень використання інструментів електронної політичної участі, їх ігнорування та бар'єри на шляху участі у політичному житті викликають інтерес політологів, соціологів та психологів.

На сучасному етапі дослідженням сутності інформаційного суспільства та впровадженням нових інформаційних технологій в державне управління займаються такі науковці як Мельничук Г.С., Криниця С.О., Стеблина Н.О., Перевалова Л. В., Баранівський В. Ф., Толкач А. Н., Сторожук Р. П., Дзвінчук Д. І.

Мета роботи - розробка заходів щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти.

Завдання:

- дослідити основні електронні інструменти залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень;
- визначити проблеми електронного урядування в Україні;

- проаналізувати зарубіжний досвід взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив;
- розробити заходи щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти.

Об’єкт дослідження – процес участі молодіжної спільноти в прийнятті публічних рішень.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти участі молодіжної спільноти у суспільно-політичному житті.

Методи дослідження. Метод аналізу використовувався для дослідження електронних інструментів залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень та визначення проблем у електронному урядуванні в Україні; порівняння та узагальнення – для аналізу зарубіжного досвіду взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив;

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 59 найменувань, двох додатків. Матеріали роботи містять 1 рисунок. Загальний обсяг роботи складає 43 сторінки, основної частини – 28 сторінок.

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УЧАСТІ МОЛОДІ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ

1.1. Основні електронні інструменти залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень

Дослідження місця і ролі молоді у процесах становлення громадянського суспільства в Україні, з огляду на вплив євроінтеграційного фактору, можна здійснювати у декількох напрямках. Одним з найбільш перспективних з них, на наш погляд, є вивчення соціальних мереж — важливої сфери вияву соціальної та громадянської активності української молоді.

Якщо визначати поняття «молодь», то відповідно до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», молодь — громадяни України віком від 14 до 35 років [2].

Правовим підґрунтям для розбудови інформаційно-орієнтованого суспільства в Україні, є наступні нормативно-правові акти: Закони України «Про Концепцію національної програми інформатизації» (1998 р.), «Про національну програму інформатизації» (1998), «Про інформацію» (1992 р.) та розпорядження кабінету міністрів «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (2013 р.).

У 2016 році в Україні розроблено та схвалено Концепцію розвитку системи електронних послуг в Україні.

Концептуальні засади впровадження е-голосування визначено у розпорядженні кабінету міністрів «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації» (2017 р.), спрямованої на розширення можливостей участі громадян у процесі державотворення та державного управління за допомогою інструментів електронної демократії.

Крім того, основні документи, які регламентують цифровізацію в Україні — це розроблений у 2016 році проект «Цифрова адженда України — 2020 (Цифровий порядок денний — 2020)», Розпорядження КМ України від 2018 року

«Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації», Постанова КМ України від 2019 року «Деякі питання цифрового розвитку», Розпорядження КМ України від 2021 «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації».

Також, 21 липня 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію реформування державного управління України на 2022-2025 роки, у якій визначено, що метою цієї Стратегії є побудова в Україні спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечує захист інтересів громадян на основі європейських стандартів та досвіду [11].

На наш погляд, вартує уваги й програма “Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади” (Програма EGAP) реалізація передбачена на 2015 – 2023 років Фондом Східна Європа та Фондом Innovabridge у партнерстві з Міністерством цифрової трансформації України. Програма впроваджується за підтримки Швейцарії, що надається через Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва (SDC). Цільовими регіонами є Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Луганська та Одеська області [48; 49; 50].

Важливою для України є онлайн-платформа “Взаємодія” за підтримки Програми EGAP, що реалізується Фондом Східна Європа. Завдяки цьому громадяни отримують доступ до таких сервісів, як: е-звернення та запити на публічну інформацію, е-консультації з громадськістю, е-петиції до КМУ, е-конкурси проектів та програм інститутів громадянського суспільства, е-вибори членів громадських рад при органах виконавчої влади, а також конкурси проектів Всеукраїнського громадського бюджету [17].

Таким чином, сьогодні найбільш розвиненими інструментами е-демократії в Україні є електронні петиції, електронні голосування та громадські бюджети.

Закон України «Про звернення громадян» визначає електронну петицію як особливу форм колективного звернення громадян до Президента України, органів виконавчої, законодавчої або місцевої влади.

Зазначимо, що електронні петиції є інструментом розвитку демократії, оскільки привертають увагу місцевої влади до вирішення важливих питань та можуть бути інструментом для оцінювання підтримки ідей представниками влади.

За даними щорічного звіту Київської міської ради [15] станом на 01 Вересня 2022 року петицій, які у визначений термін набрали на свою підтримку не менше 6 000 голосів, зареєстровано 66, з яких:

- 23 петицій – реалізовано;
- 21 петицій – на реалізації;
- 7 петицій на розгляді;
- 15 петицій – не підтримано.

Найпопулярніші напрямки:

- Транспорт
- Найменування та перейменування вулиць
- Дорожнє господарство
- Освіта, наука
- Житлово-комунальна інфраструктура

Незважаючи на те, що електронні петиції не мають юридичної сили, вони здатні «розповісти» широкому загалу про певну проблему, привертати увагу ЗМІ до неї, що може призвести до її широкого розголосу. Збір підписів, це лише перший крок на шляху до об'єднання людей довкола певних суспільно значущих проблем. Важливі, безумовно та подальші спільні зусилля учасників проекту [4].

Розглядаючи електронну петицію у семіотичній парадигмі, можна виділити ряд її характерних властивостей. Насамперед референтом чи об'єктом електронних петицій виступають насущні проблеми суспільства, що характеризує суспільство та його органи управління, як показник суспільних та політичних настроїв, наявності невирішених соціальних питань та проблем території, населення якої утворює петиції. Таким чином, петиція як знак, має глибокий інтерпретаційний потенціал з виходом у прагматичний компонент семіозису. Підписуючись під петицією, людина стає не просто реципієнтом у

політичному дискурсі, а й отримує роль співавтора чи продуцента, оскільки поставивши свій підпис, вона не тільки висловлює своє ставлення до тієї чи іншої проблеми, але і вносить зміни до прагматичної складової політичного дискурсу.

За оцінкою учасників конференції «Вплив COVID-19 на інструменти місцевої демократії», кількість електронних петицій у 2020 році значно зросла, однак реалізація петицій місцевою владою все ще незадовільна. Наприклад, в Києві в 2021 році лише дві петиції набрали достатньо підписів (з них Київською міською радою була реалізована одна), в 2020 році – лише одна петиція набрала достатньо підписів і була реалізована [6].

У даному випадку ми розглядаємо електронне голосування, яке реалізується за допомогою можливостей мережі «Інтернет», воно реалізується у трьох формах [7]:

волевиявлення громадян через інформаційно-комунікаційну мережу «Інтернет» на території виборчої дільниці за допомогою спеціальних технічних засобів (технічне та організаційне забезпечення обладнання контролюється членами виборчих комісій);

- голосування через інформаційно-комунікаційну мережу «Інтернет» у спеціально обладнаних кіосках, розміщених у різних публічних місцях;
- дистанційне голосування через використання інформаційно-комунікаційної мережі «Інтернет» (виборець сам обирає місце голосування та зручний для користування технічний засіб, який підтримує використання «Інтернет» технологій та спеціального програмного забезпечення).

Отже, в цілому, починаючи від перших спроб реалізації електронних виборів, Україна значно зросла і останні роки активно працює над тим, аби реалізувати нову систему електронних виборів якісно та на високому рівні. Зокрема, програма президента України «Держава в смартфоні» дала цьому значний поштовх і застосунок «Дія» популярність та довіру серед українців. В цілому, українці звикли та прийняли цифровізацію та діджиталізацію різноманітних процесів. Окрім цього, електронні вибори несуть значну часту переваг для України у своїй реалізації. Зокрема, прозора система голосів,

блокування фальсифікації та корупції, наближення України до Європейської інтеграції, мобілізація молоді у прийнятті участі в процесі голосування, покращення комунікації держави та народу, зменшення бюджетних видатків тощо (рис. 1.1).

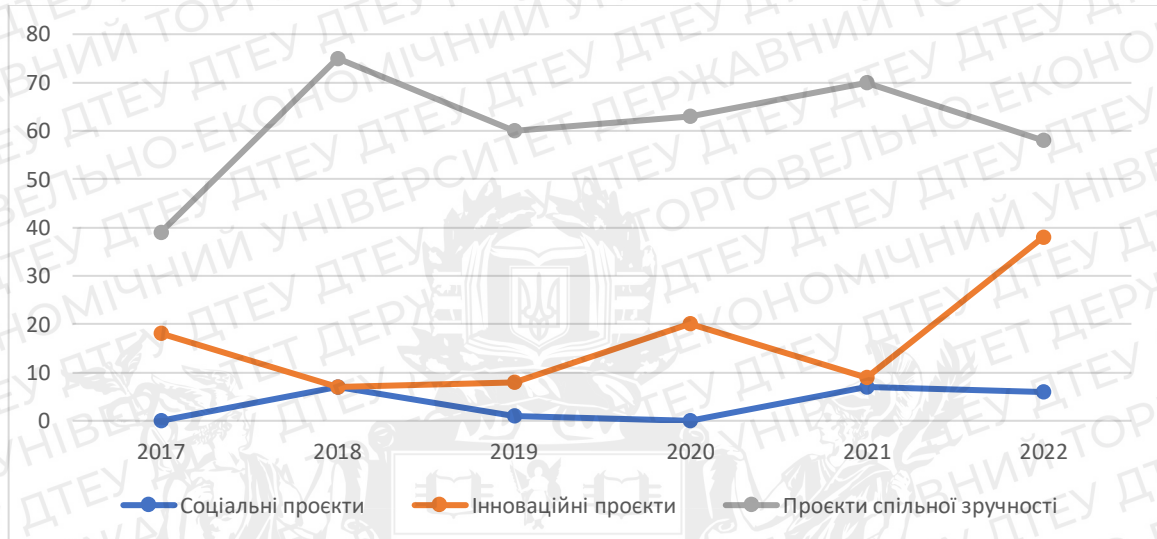

Рис. 1.1 Затверджені проекти до виконання у громадському бюджеті м. Києва, 2017-2022 [15]

До проектів соціального спрямування згруповані за тематикою соціального захисту, освіти, охорони здоров'я. Ці проекти пропонують покращити умови у бюджетних установах – школах, медичних закладах. Тобто покращити умови надання публічних послуг, які мають загальні стандарти в Україні і повинні надаватися на належному рівні з допомогою звичайних бюджетних запитів відповідних розпорядників коштів. До проектів спільної зручності згруповані проекти із екологічним спрямуванням, послугами у сфері ЖКГ, у останні роки збільшилося значення облаштування доріг тощо. Інноваційними вважаємо проекти у сфері ІТ та міжгалузеві проекти, їхня частка не перевищувала 6% від загальної кількості.

Рівень планованого використання виділених коштів з бюджету міста на громадський бюджет склав у частках: 0,99 за 2017 рік, 1,49 у 2018 році, 0,99 у 2019 році, 1,01 у 2020 році, 0,99 у 2021 році та 0,99 на 2022 рік. Переважна більшість соціальних проектів у 2018 році та ймовірна фіскальна ситуація майже

на 50% збільшила попередню суму, яку планувалося витратити на громадський бюджет. За 5 років обсяг громадського бюджету міста Києва зріс у 4 рази – з 50 млн. до 200 млн. грн.

Розглянемо застосування інструментів е-демократії на локальному рівні. Одним з цих інструментів є бюджет участі – це процес взаємодії певної ради з населенням, з метою залучення жителів певної адміністративно-територіальної одиниці брати участь у бюджетному процесі шляхом подання та голосування за проекти розподілу місцевого бюджету. На прикладі Сумщини, у 2022 році у Сумській територіальній громаді подано 37 ініціативних проектів, бюджет участі на цей рік склав 10 млн грн. А саме було подано такі проекти, як "Суми без 25 бар'єрів для нечуючих", Мистецький парк стритарту та маралів, Форум для молоді «Абетка підприємництва» тощо.

Інструменти електронної демократії надають змогу громадянам формувати думки чи, іншими словами, громадяни стають співтворцями думок, опублікованих на веб-сайтах ухвалювачами політичних рішень.

Так, молодь на шляху досягнення вказаних завдань може і повинна відігравати одну з провідних ролей, адже саме молодь постає зазвичай як ініціатор та рушій докорінних суспільно-політичних змін. До того ж молодь насамперед є творцем 17 глобального «мережевого суспільства» (Network Society), найбільш потужним системоутворюючим ресурсом якого стають інтернетизовані соціальні мережі. Власне для молоді як в Україні, так і в багатьох країнах світу потужним каналом прояву соціальної та політичної активності стають соціальні мережі, де формується спочатку мережева активність (social networking), яка згодом у частини молодих людей трансформується в реальну, а не віртуальну соціальну й громадянську активність — таким є типовий алгоритм зростання свідомого громадянина нині.

1.2. Проблеми електронного урядування в Україні

В Україні використання таких інструментів тільки набирає обертів. Визначений Україною курс на розбудову «цифрового» суспільства, що закріплений Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. [11], надає можливість ефективно співпрацювати, взаємодіяти з органами публічної влади за допомогою електронних пристроїв.

Концепція розвитку електронного урядування в Україні [7] передбачає, серед інших, досягнення таких цілей, що пов'язані з електронною демократією:

- перебудувати відносини з населенням. Замість того, щоб надавати однакові державні адміністративні послуги всім громадянам, органи публічної влади можуть використовувати нові інформаційні технології для надання персоналізованих послуг фізичним та юридичним особам. Громадяни стають більш відповідальними за свої відносини з публічними органами на основі поновлення довіри до них;

- забезпечити громадянам можливість навчатися протягом усього життя. Ідея безперервного навчання, яке не припиняється після закінчення школи чи вузу, може втілитися в життя через поширення електронного (дистанційного) навчання спеціалістів у всіх галузях народногосподарського комплексу країни, а також навчання мешканців щодо нових технологічних та інституційних рішень в процесах взаємодії «держава – громадяни»;

- створити форми управління з активним залученням громадськості. Широка інформатизація відносин органів державної влади з суспільством врешті-решт може забезпечити реалізацію «прямої демократії», без проміжних ланок, у яких втрачається і спотворюється інформація. На місцевому рівні муніципальні органи вже нині підтримують проведення дебатів, діяльність дискусійних форумів в Інтернеті, що допомагає їм у прийнятті рішень, також широко використовуються сервіси подання електронних петицій [8].

Електронні петиції часто не є результативними, оскільки органи місцевого самоврядування (далі – ОМС) не розглядають їх або відповідають не по суті

питання, порушеного в петиції. Крім того, існують випадки суттєвого підвищення кількості підписів, які має набрати е-петиція для обов'язкового її розгляду ОМС (наприклад, м. Дніпро – з 1000 підписів до 3000 підписів), що не сприяє розвитку участі та діалогу в громаді. Проте цей інструмент є важливим маркером розбудови довіри та реалізації громадою свого права на місцеве самоврядування [9;10;11;12;15].

Недоліком можна вважати й обов'язковість ідентифікації авторів петиції. У Законі України «Про звернення громадян» зазначається, що особа при поданні петиції має вказати своє прізвище, ім'я, по батькові, адресу електронної пошти. Натомість, відповідно до «Про звернення громадян» відповідальність за зміст електронної петиції, жодних інших відомостей, зазначення прізвище, ім'я, по батькові автора (ініціатора) електронної петиції, адресу електронної пошти), які можуть бути віднесені до персональних даних та, відповідно, ідентифікувати особу не вимагається, так само, як і застосування електронного цифрового підпису, що може призвести до різного роду махінацій під час підготовки електронних петицій.

Проте, незважаючи на всі очевидні переваги дистанційного волевиявлення, варто також звернути увагу на його недоліки. Перш за все, варто враховувати, що значний відсоток виборців становлять люди похилого віку, які можуть ставити під сумнів надійність та об'єктивність результату електронного голосування. Крім того, серйозною загрозою є можливість стороннього втручання у електронні системи голосування, розголошення персональних даних виборців, відсутність можливості отримати докази про правопорушення у разі підозри у фальсифікації та, відповідно, ефективно оскаржити правопорушення. Нарешті, найбільш поширена проблема – відсутність якісного та швидкого Інтернету у селах та низький рівень комп'ютерної грамотності окремих громадян.

Однією з ключових особливостей є анонімність та можливість голосувати людям, які за станом здоров'я не можуть зробити це за «класичною» технологією. Важливо, що у день виборів змінити чи скасувати свій голос

неможливо, що власне свідчить про відсутність варіантів фальсифікації результатів. Першим кроком до введення системи електронного голосування в Україні можна назвати прийняття Закону України «Про всеукраїнський референдум» від 26 січня 2021 року [4]. Законом встановлено, що електронне голосування буде запроваджене лише після набрання чинності законом щодо застосування інноваційних технологій з електронного (машинного) голосування.

Є й інші слабкі сторони електронного голосування, які приторможують процес введення електронного голосування в Україні. Зокрема, це статистика, яка повідомляє про те, що близько 15% населення не володіє цифровими навичками. Попри все, в Україні були все ж високі шанси запровадити електронне голосування на виборах у 2024 році, оскільки робота триває активно й, фактично, завершено роботу над пілотною локальною версією та необхідним законопроектом, але, на жаль, в Україні триває війна, агресором є Російська Федерація, тому на час війни важко зробити прогнози чи буде знову призупинено процес електронних виборів в Україні чи все ж держава зможе адаптуватися та зробити спробу пілотної версії на окрузі у 2023 році. В будь-якому випадку, електронні вибори - це майбутнє усіх розвинених країн й запровадження електронного голосування в Україні, скоріш за все, це дуже швидка реальність.

Багато викликів і проблем, з якими стикається електронна участь громадян сьогодні, відображають ті, які були наявні раніше в контексті участі в цілому. До них, серед іншого, належать: захоплення процесів участі так званими «елітними» групами; відсутність голосу для маргіналізованих груп; «втома від участі» через поширення процесів участі з незначним впливом; високі, але малопомітні витрати на запуск та підтримку процесів участі, що поєднуються з недостатніми ресурсами; відсутність потенціалу державного управління для адміністрування процесів участі. Нормативно-правова база може як стимулювати, так і створювати перешкоди для електронної участі.

На базовому рівні положення про участь громадян, викладені в конституції країни, чи іншому законодавстві, що окреслює поле, у якому може здійснюватися електронна участь. Правові рамки доступу до інформації та

прозорості є критичні для підтримки участі. На електронну участь також впливають закони та нормативні акти щодо кібербезпеки, кібертероризму, телекомунікацій, які швидко розвиваються у більшості країн. Що стосується більш високого рівня участі, то законодавчі вимоги щодо нормотворчості державними установами можуть не спонукати агенції прагнути до залучення зацікавлених сторін.

На рівні урядових відомств існуючі вимоги щодо участі можуть не заохочувати до впровадження нових каналів електронної участі, оскільки це може бути сприйнято як створення ризиків з боку зацікавлених сторін. Успіх ініціатив електронного урядування і електронної участі значною мірою залежить від цінностей, які панують у державному управлінні. Це стосується рівнів державного управління в цілому, окремих державних установ та окремих працівників. Етос урядових директив і вказівок щодо державного управління, а також цінності, які пропагують окремі 140 інституції, відображають бачення взаємодії з громадянами та визначення ролі ІКТ у посередництві цих відносин.

І тому ведучи мову про місце та роль молоді у складному, суперечливому процесі становлення громадянського суспільства в Україні, необхідно звернути увагу на важливість громадянської освіти насамперед молодого покоління, у якого відсутній досвід життя за часів авторитарно-тоталітарного режиму радянського періоду. Молоді українці, які не мають за плечима досвіду життя в умовах несвободи, більш органічно й безболісно можуть увійти в практики справжньої, а не імітаційної, громадянськості європейського взірця та тому самі стати наставниками у засвоєнні цих практик для представників старших генерацій [6].

Так, політична соціалізація в процесі політичної участі є особливо важливою, коли йдеться про молодь. Молодь включається в політику через участь у різних політичних структурах та організаціях, набуває політичного досвіду, формується система ціннісних орієнтацій у політиці, які стають основою їхніх політичних поглядів, засвоюються норми.

У цьому зв'язку особливу роль відіграє широта і доступність різних джерел інформації для суб'єктів, що залучаються та беруть участь, оскільки ступінь залучення до політичного життя за допомогою медіа, що висвітлюють актуальні події, значно впливає на рівень політичної участі, зумовлює специфіку політичної соціалізації [20].

Конструктивність участі з позицій соціалізаційного підходу обумовлена тим, наскільки вона сприяє інтеграції молоді в політичний процес, формуванню інтересу до політики, розумінню її зв'язку з повсякденним життям, набуття необхідних компетенцій, реального досвіду політичної діяльності, інтеріоризації цінностей, на основі яких формуються її політичні погляди та переконання.

Проведений аналіз підходів до політичної участі дозволив нам виявити зміст феномену політичної участі молоді, під яким ми розумітимемо соціальну діяльність молоді як суб'єкта політики, що дозволяє їй на основі деякої ціннісно-ідейної мотивації та використовуючи державні інститути та інститути громадянського суспільства, впливати на політичні рішення, державну та місцеву політику, політичну систему і тим самим забезпечувати її політичну соціалізацію.

Впровадження ІКТ у публічне управління є закономірним та перманентним процесом, який дозволяє збільшувати ефективність системи управління та має ряд позитивних характеристик, таких як:

- Скорочення витрат на інформування громадян [3].
- Зменшення навантаження публічної системи.
- Прискорення ухвалення рішень.
- Надання бюрократичним процесам мобільного характеру [4].
- Можливість скорочення кількості державних та муніципальних службовців.
- Надання публічних послуг у прискореному форматі.
- Зменшення соціальних контактів (ця характеристика особливо актуалізується в період пандемії COVID-19).

- Збільшення прозорості публічної політики.
- Зміцнення «сервісної» орієнтації публічного управління щодо підвищення комфорту громадян.

Наведені вище фактичні дані засвідчують, що ідея можливості звернення безпосередньо до органів влади для вирішення нагальних проблем державотворення чи територіальної громади з допомогою електронних ресурсів викликала інтерес у громадян. Однак, звернемо увагу на те, що найбільша активність спостерігається за перший місяць роботи сайтів. До того ж, переважна більшість петицій не знаходить підтримки громадян. Більше того, є підстави стверджувати, що право на петицію стало об'єктом політичних маніпуляцій, що має на меті дискредитувати чи використати цей інструмент в інших цілях. Це може бути вигідно окремим політикам і представникам органів влади для прийняття вузькокорпоративних рішень під виглядом вирішення ініційованих громадянами «нагальних» проблем.

РОЗДІЛ 2. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ СПІЛЬНОТИ ДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

2.1. Аналіз зарубіжного досвіду взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив

У багатьох країнах позначилася тенденція до зниження традиційних конвенційних способів участі у політиці, насамперед електоральної активності та членства в політичних партіях. На сьогоднішній день є дані щодо США, Німеччини, ЄС, Великобританії. На зміну традиційним формам політичного активізму приходять нові способи участі: виникає і поширюється громадянський і політичний онлайн-активізм, політичне графіті, акціонізм та багато інших, у яких також найчастіше задіяна молодь [5].

Електронна муніципальна демократія набула широкого поширення США та Європі, зокрема в Республіці Польща та Швеції. У всіх країнах-членах Європейського Союзу до 2023 року заплановано запровадження принципів «digital first» та «once-only» [5].

Наприклад, муніципальна адміністрація м. Люблін надає всю необхідну інформацію про свої послуги у вигляді інформаційних карток. В даний час на порталі Управи м. Люблін um.lublin.eu опубліковано 347 карток, кожна з яких визначає одну послугу. Дані, що знаходяться в картах, дозволяють клієнтам ознайомитись із способом вирішення конкретного питання. Карти включають, серед іншого:

- перелік необхідних документів, які мають бути надані чиновнику, разом із зразками бланків в електронному вигляді, які можна завантажити зі сторінки, самостійно заповнити та роздрукувати;
- розмір оплат, які необхідно внести, та номери банківських рахунків адміністрації;
- способи надання та отримання документів (тут же знаходяться адреси для

- кореспонденції та адреси бюро обслуговування населення, номери телефонів, інформація, де документи можна подати особисто, а також інформація, чи необхідне особисте присутність або можна подати документи за дорученням);
- терміни подання документів, якщо їх визначено законом, а також терміни розгляду справи;
- інформація про можливість оскарження рішення адміністрації, якщо, на думку клієнта, питання не було врегульовано відповідно до його очікувань;
- список законів, згідно з якими надається послуга [2].

По суті термін «електронний уряд» відноситься до прикладного використання державної владою інформаційних та інших телекомунікаційних технологій з метою підвищення ефективності функціонування органів державної влади.

Громадський контроль у європейських країнах базується на конституційних актах. Нині основні закони країн Європи пов'язані «з уточненням конституційно-правового статусу особистості і, як наслідок, його можливостей щодо по відношенню до державних інституцій. Ця тенденція зачіпає і вже сформовані наднаціональні європейські структури та його право – Європейський Союз, Рада Європи» [21; 22; 3, з. 25].

Принцип народовладдя проявляється у певних формах соціального контролю. Так, наприклад, з 1991 року у Швеції діє Акт про свободу вираження поглядів (The Fundamental Law on Freedom of Expression), який є складовою Конституції Швеції та основою громадського контролю у цій країні. В цьому правовому акті міститься положення про те, що кожен громадянин має право висловлювати свої думки та подавати відомості з будь-якого питання на різних матеріальних об'єктах. А хто свободі вираження поглядів є основою для громадського контролю над діяльністю органів структурі державної влади країни. Тим самим здійснюється вплив соціуму на державу. Тим часом норми цього Акту забороняють органам державної влади обмежувати висловлювання

громадськості щодо дій (бездіяльності) державного механізму під приводом зловживання громадянами своїми правами [23].

Громадяни Швеції активно беруть участь у управлінні справами держави, а й із великою зацікавленістю здійснюють контрольні функції над діяльністю державних органів. Такий громадський контроль чітко прописано у нормативних правових актах. Держава надає громадським організаціям повноваження щодо контролю за діяльністю державних структур [26].

На основі громадського контролю Швеції простежується ідея відкритого суспільства (open society) та прозорості діяльності державних органів. Наприклад, на електронному ресурсі Уряду Швеції міститься інформація про те, що «урядові установи прагнуть прозорості у відносинах з громадянами країни. Доступ до офіційних документів, які зберігаються в державних установах, повинен бути простим та зрозумілим процесом. Через архіви державних установ кожен може отримати уявлення про роботу, що виконується державними установами, і Центр служить прикладом для інших державних адміністрацій щодо права кожного на доступ до офіційних документів» [25].

Таким чином, особистість та суспільство в цілому беруть участь у управлінні державними справами, а й здійснюють недержавний контроль над діяльністю структури державної влади. Викликає інтерес громадський контроль у США. У преамбулі Національного плану дій «Відкритий уряд» органи державної влади мають бути прозорими у своїй діяльності. Для цього їм потрібно: надавати повні відомості про діяльність уряду та зробити їх доступними для людей; по максимуму залучати своїх громадян до дій щодо прийняття рішень, оскільки це робить уряд більш ефективним та відповідальним; «реалізувати вищі стандарти чесності, тому що ті, хто перебувають у владі повинні служити людям, а чи не самим собі; розширювати доступ до технологій, тому що в існуючому цифровому столітті доступ до інформації стає відкритим всім» [26;27]. В даний час у США діють понад 1,5 мільйона громадських організацій, які пов'язані із проведенням громадського контролю. Причому такий контроль має право здійснювати громадськість за деякими сферами

державного управління, наприклад, фінансовою сферою. У свою чергу державні органи при розробці та затвердженні правових актів повинні передбачити в них норми, що регламентують участь населення в контролі за діяльністю громадської влади. Нормативні правові акти зобов'язують «державні органи публікувати інформацію про свою діяльність, фінансові звіти та інші документи, що дозволяє представникам громадськості здійснювати контроль за їхньою діяльністю» [28, с. 53]. Позитивним моментом громадського контролю у зарубіжних країнах є те, що громадяни наділяються другорядними діями не лише нормативними правовими актами (наприклад, отримання інформації, консультації), а й практичної складової.

Основа громадського контролю над діяльністю публічної влади у країнах Європи становлять прозорість і підзвітність влади. Прозорість передбачає зрозумілі, відкриті та як обґрунтовані рішення (акти) державні органи, а й доступність ознайомлення із нею населення. Прозорість повинна бути забезпечена як під час підготовки рішення (акту), так і при його прийнятті (затвердженні) та використання практично. Підзвітність влади передбачає обов'язок державних органів та їх посадових осіб надавати громадянам країни необхідну інформацію про свою діяльність, «які зачіпають їхні права, свободи та законні інтереси, а також право громадян на застосування щодо даних органів влади та їх посадових осіб необхідних заходів впливу у тому випадку, якщо їхня діяльність носить незадовільний характер» [30, с. 55].

У США та європейських державах діє принцип презумпції сумлінності сумнівів громадян країни та громадський контроль здійснюється за всіма органами державної влади. У цих державах діє громадський контроль за збройними силами, діяльністю спецслужб, екологією, діяльністю медичних установ тощо.

Таким чином, основу доктрини відкритого суспільства становить не лише діяльність шведського соціуму за дотриманням конституційних прав громадян, а й другорядна роль державні органи з охорони прав населення цієї держави.

Важливо, що у Швеції активно діє як громадський контроль національному рівні, а й поза межами цього держави. Інститути громадянського суспільства проявляють себе і на міжнародному рівні рамках захисту прав своїх громадян. Правовою підставою для цього є державні стратегії, наприклад, "Стратегія підтримки через шведські організації громадянського суспільства на період 2016-2022 років" [5].

Поштова служба США (United States Postal Services, USPS) напередодні президентських виборів 2020 р. таємно вела розробку системи електронного голосування на базі блокчейну. Цю інформацію The Washington Post підтвердили представники національного поштового оператора.

Як зазначає видання, проект був чисто «дослідницьким» і не дожив до практичного застосування під час виборчої кампанії 2020 р. Роботу над ним було припинено у 2019 р. після того, як дослідники з Університету Колорадо виявили в системі численні недоліки в галузі безпеки.

Зокрема, згідно з висновками американських фахівців, система виявилася схильною до атак від типу «відмова в обслуговуванні» (DoS, Denial of Service), впливів, які призводять до порушення конфіденційності (ймовірно, мається на увазі порушення таємниці голосування; – прим. CNews). Крім того, проект американських «листоноші» не виключав такий сценарій, за якого виборець, який використовує систему електронного голосування, міг би видати себе за іншу особу.

Незважаючи на те, що USPS згорнула розробку системи електронного голосування в 2019 р., у деяких регіонах США виборці в різний час все ж таки мали можливість віддати свій голос на виборах різних рівнів, зокрема, за допомогою мобільного додатку Voatz, розробленого однойменною приватною американською компанією .

Наприклад, проголосувати через Voatz могли мешканці Денвера (Колорадо) на муніципальних виборах 2019 р. Населення Юти та Західної Віргинії мало можливість скористатися цією програмою на виборах рівня штату.

Уряд Сполучених Штатів досить ефективно використав потенціал нових технологій для оптимізації процесів державного управління та моніторингу найбільш значущих показників соціального розвитку. Так було досягнуто значних успіхів у питаннях автоматизації контролю та реагування на звернення громадян, а також здійснення грантових процедур для підтримки громадських ініціатив. Це сприяло створенню розвиненої системи зворотного зв'язку у цифровому просторі та каналізації громадянської активності у конструктивне русло [6].

Досвід Сполучених Штатів показує, що свобода цифрового інформаційного простору у період 2000–2010 років стала приводом для зловживання нею маргінальними та радикальними політичними об'єднаннями громадян. Для протидії цьому влада США та керівництво найбільших цифрових компаній з 2010 по 2020 роки створили систему фільтрації та модерації контенту на провідних платформах цифрової комунікації [10]. Динаміка процесів впровадження державного та корпоративного регулювання свідчить про те, що спочатку інклюзивні інститути громадянської участі у цифровому середовищі з часом набувають частково екстрактивного характеру з акцентом на захист інформаційного суверенітету країни, а не залучення людей у політичні процеси через глобальну мережу.

На сайті адміністрації президента США з'явилася петиція з вимогою відібрати посвідку на проживання (грін-кард) і вислати з країни канадського поп-співача Джастіна Бібера. На думку авторів петиції, Бібер "не лише становить загрозу безпеці американців, але й погано впливає на молодь".

Петицію, розміщену 23 січня у розділі сайту Білого дому We, The People. Станом на сьогодні, 31 січня, під документом підписалось понад 219 тисяч громадян. Петиція протилежного змісту, яку склали фанати Бібера, зібрала трохи менше ніж 2 тисячі підписів.

До 22 лютого ця петиція має зібрати 100 тисяч підписів, щоб керівництво країни прийняло її до розгляду.

На регіон Латинської Америки поширюється діяльність Всесвітньої Асамблеї Молоді – міжнародного координаційного органу національних молодіжних рад та національних молодіжних організацій. У цьому органі регіон представлений молодіжними організаціями з понад десяти країн (Аргентина, Бразилія, Мексика, Чилі та інших.). Цілі цієї організації – представництво інтересів молодіжних організацій перед міжнародними організаціями та сприяння роботі добровільних молодіжних організацій у всьому світі.

Крім того, у регіоні також реалізуються проекти Глобального союзу «IndustriALL», які мають на меті сприяти активній участі молоді та жінок на ринку праці. Молодіжний проект фінського Центру профспілкової солідарності (SASK Youth) та Молодіжний проект Фонду ім. Ф. Еберта (FES Youth) включають програму обмінів та профспілкове навчання для молодих працівників із членських організацій.

У рамках Латинської Америки також існує кілька регіональних організацій. Як одна з таких організацій є Латиноамериканський молодіжний форум (El Foro Latinoamericano de Juventud), який служить координаційним органом для 8 національних молодіжних платформ та 12 міжнародних молодіжних організацій континенту. Мета Форуму – стати засобом представництва, координації та співпраці між молодіжними організаціями регіону.

Істотний ризик, на наш погляд, становить поляризація молоді на тлі її політизації, поділ на мейнстрім, що потрапили у схвалений «зверху», і дискримінованих незгодних. За такого рівня відчуження та недовіри державним та політичним інституціям навчатися молодому поколінню політиків вибудовувати діалог з опонентами є проблематичним. Тим не менш, саме здатність вибудовувати широкі коаліції, підтримувати діалог і знаходити спільні вирішення проблем визначає успіх у політиці як мистецтві досягнення можливого.

2.2. Розроблення заходів щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти

Зараз політична комунікація перебуває у стані підйому, який перемістився насамперед у соціальні медіа, відповідно можна говорити про «оцифрування політичної комунікації» та заміну традиційних форм комунікації та політичної діяльності онлайн-формами. Виникає віртуальний політичний простір з новими характеристиками та практиками взаємодії [34].

Характеристики політичної онлайн-комунікації включають:

- Створення нового комунікативного політичного простору: соціальних медіа (сторінок, груп, каналів у соціальних мережах), форумів, блогів тощо, де відбувається спілкування та політичні дискусії;
- поява нових політичних акторів: блогерів, ботів і ботоферм, анонімних користувачів або каналів соціальних мереж, які поширюють певну провокативну або фейкову інформацію, ініціюють дискусії, провокують ажіотаж тощо;
- феномен блогінгу, який потенційно може стати впливовим інструментом взаємодії з конкретною аудиторією;
- формування медіа-політики, характерною рисою якої є домінування впливу ЗМІ над повагою до статусу);
- Поява нових форм негативних і маніпулятивних технологій для ініціювання або провокації дискусій (хайп, флейм, ненависть тощо);
- ілюзорна віртуальна рівність у соцмережах, коли голос кожного виглядає рівним і впливовим;
- Заміна експертизи (кожен може висловити свою думку, незалежно від того, розуміє він ситуацію/процеси чи ні) [35].

Для того щоб реалізація цифровізації України відбулася успішно необхідно в першу чергу:

- забезпечити рівень цифрової грамотності серед громадян;
- забезпечити доступ до швидкісного фіксованого та мобільного інтернету.

Тобто, забезпечити реалізацію інклюзії у політиці цифровізації необхідно задля

забезпечення доступ громадян до електронних сервісів, а також населення повинне вміти користуватись такими сервісами. Наявність цифрових сервісів не може бути успішною без доступності до них. В період пандемії, яка ще не відомо коли закінчиться, доступ до інформаційних технологій є особливо важливим. Відтак, політика, яка забезпечує інклюзію в контексті електронного урядування базується на доступі до швидкісного інтернету, а також можливості громадян використовувати уже доступні електронні платформи взаємодії з публічним сектором.

В рамках реалізації цієї державної політики Міністерство цифрової трансформації розробило та продовжує розробляти ряд освітніх серіалів, які спрямовані на отримання та вдосконалення базових цифрових навичок, цифрової грамотності для вчителів, серіал для батьків «Безпека дітей в інтернеті», онлайн-сервіси для вчителів, оплата комунальних послуг онлайн та інші, які стараються охопити якомога більше зацікавлених сторін. При розробці курсів опирались на загальноєвропейські стандарти викладання та оцінки цифрової компетентності. Зокрема, курс із базової цифрової грамотності спирається на Рамку цифрової компетентності для громадян DigComp, а у основі курсу із цифрової грамотності для вчителів — Європейська рамка цифрових компетенцій для освітян DigComp Edu [36].

В період пандемії, економіка та сектор охорони здоров'я постраждали найбільше, тому для мінімізації наслідків кризи, на платформі «Дія.Бізнес» розроблено національну онлайн школу для підприємців, де вони можуть опанувати нові навички, які допоможуть перевести частину збуту у онлайн режим, освоїти фінансову грамотність або дізнатися як почати власну справу. Також на порталі доступні онлайн консультації, набори даних для того щоб розпочати власну справу, проекти грантової підтримки, які постійно оновлюються та залишаються актуальними. Крім цього задля аналізу рівня цифрової грамотності в Україні.

Проте варто зазначити, що хоча перехід комунікацій до веб-ресурсів є досить масовою та розповсюдженою практикою, водночас має різницю між

поколіннями, оскільки онлайн-комунікацій є більш характерними для молоді, представників покоління Z. Так, за останніми дослідженнями Дослідницького холдингу Factum Group Ukraine 71% українців регулярно користуються інтернетом, з яких 25% – це молодь у віці 15–24 роки (майже 23 млн українців, 2019) а 21% – у віці 25-34 роки. І саме представники покоління Z (нинішня молодь віком 15–24 роки) є категорією осіб, які від народження користуються смартфонами та інтернетом і з дитинства звикають до форматів онлайн-спілкування та проведення дозвілля [37].

Для старшого покоління (покоління Y та X) більш звичними є традиційні форми та канали комунікацій, що стосується і політичних комунікацій також (особисте спілкування, зустрічі із політиками або кандидатами на політичні посади, газети, телебачення, радіо тощо). Авторським гіпотетичним припущенням є те, що якщо молодь інформацію дізнається, імовірно, із соціальних мереж (підписки на сторінки політичної тематики або безпосередньо політиків, таргетова реклама, вебінари тощо), то представники старших поколінь – переважно з традиційних каналів (телебачення, газети, рекламні оголошення, листівки, білборди тощо). Відповідно, покоління різниця передбачає адаптацію комунікацій під кожен цільову аудиторію з вибором відповідних ефективних каналів та інструментів комунікацій.

В Україні наразі не використовується формат е-голосування (відсутність як-мінімум 3-х складових – політичної консолідації, надійного інструменту електронної ідентифікації та достатнього ресурсного забезпечення, зокрема, 100%-го забезпечення населення інтернетом). Та найголовніше – відсутність довіри до самої процедури виборів, що автоматично, імовірно, буде перенесе і на е-голосування. Зокрема, про це свідчать соціологічні дослідження, які демонструють високий рівень недовіри до державного апарату (76% серед опитаних), Верховій Раді (75%) та Уряду України (72%), політичним партіям (72%), що опосередковано стосується і процедури виборів (Довіра до інститутів суспільства та політиків, 2021). Проте наразі здійснюється спроби реалізації проекту «Держава в смартфоні» – портал та додаток «Дія», що представляє

собою програму надання державних послуг онлайн (понад 50 державних послуг). Станом на лютий 2021 року «Дією» користується 10 млн українців, що становить майже 22% населення (Скільки українців, 2021). Також використовується елементи електронного врядування, зокрема подання та підтримка електронних петицій. Але немає масштабних програм, спрямованих на забезпечення електронного голосування[38].

І хоча частково систематичні, частково хаотичні спроби запровадити електронні форми врядування, цифрові трансформації політичних практик вимагають глибокого соціологічного аналізу своїх можливостей і загроз як для функціонування держави, так і для взаємодії суспільства та політики. актори.

Серед перспектив, які несе з собою оцифрування політичної участі, перш за все слід згадати знання про просторові та часові обмеження, оскільки людині надається можливість проявити свою активність, взяти участь у політичних подіях або займати посаду в будь-якому зручному місці. місце для висловлювання і в будь-який зручний час, навіть без територіальних обмежень.

По-друге, суттєво скорочується час, необхідний для політичних дій, таких як голосування, подання/підписання петицій чи підрахунок голосів на виборах, які за правильного та систематичного виконання можуть тривати не більше 2 годин. Зокрема, можна припустити, що електронне голосування має перспективи підвищення мобілізації електорату, особливо молоді[39].

По-третє, це індикатор постійного розвитку та інновацій у політичній сфері, оскільки поява нових технологій вимагає адаптації до них політичних відносин і комунікацій, що передбачає появу нових політичних практик або альтернативних форм до вже існуючих традиційних.

У соціальних медіа розширюються можливості бути почутим незалежно від статусу – феномен блогерства та інфлюенсерів у мережі, формування медіавпливовості, яка вибудовується на медійній активності та публікації якісного/хайпового контенту, а не лише на статусній позиції. Наприклад, за опитуванням SurveyMonkey і Common Sense Media 54% опитаних підлітків США отримують новини з Instagram, Facebook і Twitter, а 50% – з YouTube декілька

разів на тиждень (Підлітки довіряють, 2019). До того ж саме професія блогера є популярної серед підлітків. Проте це стосується не лише категорії підлітків. Блогери та медійні інфлюенсери є популярними серед різних вікових категорії, стають медійними експертами у різних сферах суспільного життя і мають вплив на свою цільову аудиторію.

Ще одна перспектива діджиталізації – мобілізаційний потенціал соціальних мереж – мобілізація громадян через соціальні мережі («революція знизу»), виникнення горизонтальних взаємозв'язків. Зокрема, авторським гіпотетичним припущенням є те, що соціальні мережі та розширення використання практик онлайн-політичної участі, зокрема впровадження е-голосування, здатні знизити рівень абсентеїзму серед молоді (покоління Z), оскільки пропонують альтернативні форми політичної участі, які в деяких аспектах можуть бути зручнішими (Грицяк, & Соловійов, 2015). Проте водночас це не трансформує мотиваційну складову, що потребує окремого глибинного соціологічного дослідження. До того ж актуальним питанням залишається проблема компетентностей, відповідального та свідомого голосування, яке залежить від рівня політичної та громадянської культури в суспільстві [40].

Важливим аспектом є також перспектива заміни реальної участі віртуальною (висловлення невдоволення в мережі замінює реальні аналогічні дії). Наприклад, підписи під онлайн-петицією можуть бути неоднозначними. З одного боку, це практика артикуляції публічної позиції щодо суспільно-політичних подій та ініціювання перегляду чи зміни прийнятих рішень, це функція консолідації підтримки, зокрема, політичного та соціального капіталу, що додає певного статусу таким майданчикам, а з іншого боку, його починають називати «громовідводом» протестних настроїв, тобто інструментом, який заспокоює активістів (вони зробили певну дію для вирішення проблеми) і стримує їх від подальшої ескалації, хоча значущість такого акту виявляється досить низькою через невключення до чинного правового порядку.

Водночас цифровізація політичної участі несе низку загроз.

По-перше, проблема кібербезпеки, яка стосується всіх електронних сервісів і систем, пов'язаних з електронним урядуванням, електронним голосуванням і веб-сервісами для надання державних послуг.

По-друге, цифрова нерівність, яка не зникає навіть за 100%-го покриття території інтернетом та супутниковим зв'язком. За умови переходу до електронної демократії, електронного врядування чи проведення е-голосування залишається частина громадян без доступу до інтернету або без потрібних цифрових компетентностей, що унеможлиблює участь у таких онлайн-формах. Відповідно, формується цифровий розрив та ще одна соціальна нерівність в суспільстві [41].

По-третє, проблема верифікації та контролю ідентифікації особистості в електронних системах, особливо стосовно підкупу голосів та передачі своїх даних або ID-карти стороннім особам. Це стосується і мігрантів, наприклад, щодо участі у виборах із закордону (врахування це як звичайне голосування чи із закордонних дільниць? як розділити мігрантів на заробітках та туристів?). До того ж у соціальних мережах виникає двостороння проблема: з одного боку, у публічної особи немає свого особистого простору, всі дії відслідковується та мають свій вплив або інтерпретацію, що можуть мати навіть політичні наслідки, до того ж в мережі зберігається «цифрові сліди», за якими можна відтворити поведінку та психометричний портрет особистості, але з іншого боку, соціальні мережі дають можливість зберегти анонімність (боти, аватари, канали тощо), що перетворюються в інструмент маніпулювання та негативних технологій задля досягнення потрібного політичного результату. Також значно спрощується технологія підкупу виборців, яку важно контролювати та вчасно зупиняти, бо все вже здійснюється у віртуальному просторі та під нікнеймами, що часто унеможлиблює виокремлення особи, яка несе за це відповідальність.

Ще одним ризиком цифровізації політичної участі стає підвищення рівня анонімності у мережі та функціонування ботоферм, що в онлайн політичному полі ускладнює процес контролю. Анонімні користувачі та боти стають одним з ключових інструментів негативних технологій, особливо у передвиборчий

період, коли саме боти стають активними учасниками дискусій у соціальних мережах, розповсюдження резонансної інформації, подекуди і недостовірної, проте яка викликає кристалізацію суспільної думки, ініціює дискусії користувачів соціальних мереж, може мати значний вплив на політичного актора, якого вона стосується, або ж ключовою для визначення політичної позиції тих, хто досі не визначився [42].

Також важливим та впливовим інструментом стає робота з великими масивами даних (Big Data), які мають потенціал впливу і на вибори, прикладом чого можуть бути вибори президента США у 2017 р. В умовах цифрового суспільства розповсюдженою практикою стають систематичні маніпуляції з використанням даних Big Data. Зокрема, вважається, що перемога Д. Трампа стала можливою у тому числі завдяки використанню Big Data та соціальних мереж для впливу на виборців (на основі консультування з Cambridge Analytica): ботоферми, які потужно працювали (1 000 твітів від одного бота за 1 годину), гіпертаргетинг (175 тис. різних рекламних повідомлень протягом третіх президентських дебатів), формування 32 типів особистості на основі психометричних даних (на основі «онлайн-слідів») тощо (Почепцов, 2017). Цифрові сліди дали змогу політтехнологам працювати більш індивідуалізовано (на основі психометричних даних та геолокації), підбираючи рекламні політичні меседжі відповідно до обраної категорії цільової аудиторії, розміщуючи їх у великій кількості у найбільш розповсюджених каналах комунікації (і в такий спосіб, що ця реклама чи повідомлення не сприймалось як політична агітація чи заклик до підтримки).

Також цифровізація політичної участі міняє і легітимність політичної участі, адже нові форми передбачають і нову процедуру їх легітимізації, або ж можуть стати інструментом підриву легітимності. Наприклад, у липні 2021 року Російська Федерація дозволила жителям ОРДЛО (тим, хто отримав російський паспорт) голосувати в онлайн-форматі на виборах депутатів Держдуми.

Таким чином відбувається включення жителів Донецької та Луганської областей до політичного простору Росії, тоді як водночас на окупованих

територіях вони створюють перешкоди для участі місцевих жителів в українських виборах. Зокрема, аналогічну технологію міг запропонувати український уряд, але, на жаль, в Україні наразі не практикують онлайн-голосування.

Наразі навіть можна казати про виникнення цифрового, або, мережевого, джерела легітимності влади, коли легітимність чи офіційність ще підтверджуються соціальними мережами (наприклад, офіційною синьою галочкою автентичності, яка верифікує акаунти публічної особистості). Наприклад, у січні 2019 року стався випадок, коли Facebook та Instagram прибрали офіційні сині галочки автентичності зі сторінок президента Венесуели Ніколаса Мадуро, зберігши їх за самопроголошеним тимчасовим президентом Хуаном Гуайдо. Це приклад нового джерела легітимності, який може мати вплив на частину громадян, користувачів цих соціальних мереж, які ставляться до соціальних мереж як до джерела інформації, якому можна довіряти [43].

Схожою ситуацією можна вважати видалення (блокування) усіх акаунтів у соціальних мережах Дональда Трампа після поразки на президентських виборах 2021 року. Це ще раз підтверджує впливовість соціальних мереж, адже блокування офіційних акаунтів публічних осіб значно зменшує можливість їх комунікацій з цільовою аудиторією та впливу на неї, або дестабілізації політичної ситуації.

Успішне функціонування цієї моделі можливе через підтримку та впровадження основних форм участі молоді та точно:

1. Створення молодіжних рад, молодіжних рад Парламенту та центри як офіційні представницькі органи інтересів молоді та згуртувати соціально активну молодь навчального закладу, міста, муніципалітету, області.

2. Спільне управління та кооперація форми, в яких молодь та органи державної влади та місцевого самоврядування разом вирішують, як розподіляти здійснення управлінських обов'язків/повноважень на постійній основі.

Прикладом таких завдань можуть бути розробка пріоритетів молодіжної політики, бюджет молодіжна сфера, стратегія, проводити дослідження або

Початок проекту.

3. Дорадча участь молоді. Ця форма участі залучення молоді до процесу прийняття громадських рішень дебати та діалог. Потрібна якісна дискусія з молоддю впливати на обговорювані рішення [44].

4. Цифрова участь молоді. Така форма участі передбачає використання Інтернету, соціальних мереж і мобільні додатки для цільового контакту з молоддю. Залучення до процесу прийняття рішень. Цифрова участь може існувати поряд із традиційними форматами участі та використовується для організації громадських опитувань думки, консультації чи краудсорсингові ідеї. Цифрова участь це також може бути ініційоване самими молодими людьми. Як висновок, можна записати успішне зобов'язання.

Молодь перед прийняттям управлінських рішень залежить від трьох факторів. Принципи: організаційна відданість, створення простору, залучення молоді та створення середовища, дружнього до молоді. Багато причин залучати молодих людей до процесу прийняття управлінських рішень: сприяння розробці кращих рішень і підвищення ефективності управлінських рішень, зміцнення потенціалу громади, позитивний розвиток молоді, побудова стосунків між владою та молоддю.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Нова роль молоді та, як наслідок, інших політичних суб'єктів знизила рівень посередництва. Сьогодні кожен, хто має обліковий запис у соціальних мережах, комп'ютер, планшет чи смартфон з доступом до Інтернету, може стати частиною політичної комунікації. Така форма політичної участі вважається однією з нижчих форм участі, оскільки вона ухильна та безособова.

Так, згідно з отриманими результатами, у політичній участі молоді виявлено дві основні мотиваційні домінанти: значущість справедливого суспільства та змін, які могли б цьому сприяти; можливості самореалізації, досягнення особистого успіху у політиці. Аналіз ідейно-ціннісних підстав участі показав деяку несформованість політичних поглядів у частини молодих політиків, нездатність сформулювати ідеї, навколо яких будується їхня політична діяльність. Інша виявлена проблема полягає в недостатності цивільних структур, залучаючи які молодь могла б впливати на прийняті рішення.

Прогрес інформаційних технологій не є єдиною причиною впровадження електронної демократії та демократизації політичних інституцій. Статистичні дослідження останніх років підтверджують загальні позитивні зміни для демократизації та політичної активності.

Визначення поняття електронної участі в академічній літературі різняться, але більшість з них обертаються навколо основної концепції використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для залучення громадян до прийняття рішень та надання державних послуг [1]. Електронна участь рідше визначається як галузь електронного урядування з особливим акцентом на залученні громадян для обговорення та орієнтації на прийняття рішень.

Найбільш розвиненими інструментами е-демократії в Україні є електронні петиції, електронні голосування та громадські бюджети.

Отже, е-петиції мають як слабкі, так і сильні сторони. Слабкістю є те, що вони не мають обов'язкової сили, а, отже, можуть бути не враховані при прийнятті рішень органами влади. До сильних сторін е-петицій можна віднести:

залучення громадян до політичної участі; ініціювання певних рішень знизу-вгору, а не навпаки; привернення уваги та спонукання до громадських обговорень суспільно важливих питань; порівняно простий доступ до написання петицій. Е-петиції можуть стати важливою формою залучення громадян до політичного процесу при умові зацікавленості в ній як влади, так і суспільства.

Тому вивчення досвіду впровадження електронного врядування в чужих країнах робить це можливим висновки щодо можливості їх впровадження в Україні.

І це при тому, що електронне урядування набирає обертів ротації в Україні національна система безпечного обміну даних перебуває на стадії впровадження, оператори мобільного зв'язку незабаром запровадять мобільний ідентифікатор для містян, комунальні центри починають працювати для надання адміністративних послуг, які запроваджують цифрові послуги поряд із традиційними формами надання послуг, Україні необхідно здійснити низку невідкладних кроків, щоб оновити систему електронного урядування. Україні необхідно суттєво покращити власну ситуацію інформаційно-комунікаційних систем, з метою скорочення корупції, щоб якомога швидше запровадити такі принципи, як прозорість, відкриті дані, проактивність.

Підсумовуючи вищесказане, можна резюмувати, що «електронну демократію» можна розглядати як форму прямої участі громадян у управлінні державою. У той же час вона може повноцінно функціонувати лише тоді, коли буде створено для цього умови. До них належать, перш за все:

- створення організаційно-технічної інфраструктури.
- забезпечення масової доступності населення до Інтернету;
- формування необхідної нормативно-правової бази;
- зацікавленість держави у прямому онлайн-діалозі з населенням;
- розвиток інститутів громадянського суспільства;
- потреба громадян у політичній участі; підвищення інтернет-культури населення, знання необхідних інтернет-технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Проект «Цифрова адженда України – 2020». Концептуальні засади, 2016. URL: <chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
2. Мельничук Г.С., Мамалига В.О. Цифровізація економіки: можливості та загрози для ефективного функціонування підприємств. Приазовський економічний вісник. Випуск 2(19), 2020. С. 125-130.
3. Ночвіна І.О. Цифровізація економіки: можливості та основні загрози. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди «Економіка». Випуск 19, 2021. С. 90-97.
4. Криниця С.О. Державна політика цифровізації економіки України/Фінансовий простір. N3(31).2018. С.50-57
5. Скорик О.О., Рябоконт Н.П. Цифрова трансформація моделі публічного управління: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії/ Електронне "Державне управління: удосконалення та розвиток". N7.2020р.с.3-17. URL:http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/52.pdf
6. Стратегія сталого розвитку "Україна -2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
7. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження КМУ від 20 вересня 2017 р. No 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p>.
8. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації : розпорядження КМУ від 8 листопада 2017 р. No 797-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/797-2017-p>.)
9. Стеблина Н.О. Складові Цифровізації політики: цифровий форум, цифровий капітал та структура цифрових можливостей/ Науковий журнал "Політикус".2020. Випуск 5.с.126-131.

- 10 Стеблина Н.О. Цифровізації державної політики як дискурс сучасності/автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Вінниця. 2021.36с.
- 11 Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки/ Затверджена Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021.
URL:<https://www.president.gov.ua/documents/4872021-40193>)
- 12 Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки, розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>)
- 13 Інформаційно-аналітична система "Прозорий бюджет". URL: <https://edata.gov.ua/>
- 14 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні : Наказ Міністерства фінансів України від 03.03.2020 № 94 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0094201-20#top>
- 15 Citizen participation and pro-poor budgeting. Division of Public Administration and Development Management. United Nations. NY: United Nations, 2005.
URL:http://www.unicef.org/socialpolicy/files/Citizen_Participation_and_Pro-Poor_Budgeting.pdf
- 16 Громадський бюджет міста Києва. Аналітика. URL: <https://gb.kyivcity.gov.ua/statistics/1>.
- 17 INGOs of the Council of Europe. Code of good practice for civil participation in the decision-making process. 2009. URL: <https://rm.coe.int/16802eed5c>.
- 18 Opora. Local elections. 2015. URL: <https://www.oporaua.org/>
- 19 Верховна рада. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» 280/97-ВР. 1997. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
- 20 Верховна Рада. Закон України «Про звернення громадян». 1996. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр/> (дата звернення: 26.11..2018)

- 21 Верховна Рада. Закон України «Про органи самоорганізації». 2001. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>
- 22 Презентація виступу Президента України Володимира Зеленського під час проведення українського форуму інтернет-діячів, що відбувся 23.05.2019. URL: https://2019.iforum.ua/wp-content/uploads/2019/03/13-20_VZ.pptx..
- 23 Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
- 24 Впровадження електронного голосування: основні аспекти; програмні документи. URL: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/introducing-electronic-voting-essential-considerations-UK.pdf>.
- 25 Рева розповів, скільки українців працює за кордоном на постійній основі. URL: <https://ua.112.ua/suspilstvo/reva-rozpoviv-skilky-ukraintsiv-pratsiuie-zakordonom-na-postiinii-osnovi-474601.html>.
- 26 Суспільно-політичні настрої населення: листопад-грудень 2018 року. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=806&page=1>.
- 27 Динаміка суспільно-політичних поглядів в Україні 15-31 березня 2018 року. URL: https://www.iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/2018_03%20National_UA%20OFFICIAL.PDF.
- 28 Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250287124>.
- 29 Statistics/Documents/publications/misr2018/MISR2018-ES-PDF-R.pdf.
- 30 Перевалова Л. В. Суспільно-політична активність української молоді в умовах формування громадянського суспільства. Вісник НТУ «ХП». 2016. № 40 (1212). С. 10–16.
- 31 Баранівський В. Ф. Ціннісні орієнтації студентської молоді та їх роль в консолідації українського суспільства. Науковий Вісник. Серія «Філософія». Харків: ХНПУ, 2014. Вип. 43. С. 43.
- 32 Толкач А. Н. Розумовські зустрічі: зб. наукових праць Інституту законодавства Верховної ради України; Дніпропетровський регіональний

інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України; Сіверський центр післядипломної освіти; Сіверський інститут регіональних досліджень. Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти. 2017. Вип. 4. С. 119.

- 33 Кількість абонентів зв'язку на 1 жовтня 2018 року. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/az/az_u/az0418_u.htm.
- 34 Українці активно «приборкують» смартфони. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/242177-ukrainci-aktivno-priborkuut-smartfoni-najpopularnisi-mobilni-dodatki.html>.
- 35 Switzerland's first municipal blockchain vote hailed a success. URL: https://www.swissinfo.ch/eng/crypto-valley_-_switzerland-s-first-municipal-blockchain-vote-hailed-a-success/44230928
- 36 US: West Virginia Completes First Blockchain- Supported State Elections. URL: <https://cointelegraph.com/news/us-west-virginia-completes-first-blockchain-supported-state-elections>.
- 37 Центральна виборча комісія тестує блокчейн NEM для використання в голосуваннях. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/431982/tsentralna-vyborcha-komisiya-testuye-blokchejn-nem-dlya-vykorystannya-v-golosuvanniah>.
- 38 Олександр Чернишов Інтернет-голосування як інструмент публічного управління в Україні//Механізми державного управління. № 79. 2019. С.
- 39 Плоский К. В. Участь молоді в розвитку місцевої демократії в Україні: проблеми та перспективи / К. В. Плоский // Український соціум. – 2005. – No 1 (6). – С. 101-111.
- 40 Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні // Закон України: Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – No 16. – ст. 167.
- 41 Сторожук Р. П. Зарубіжний досвід реалізації молодіжної політики / Р. П. Сторожук // Державне будівництво. – 2007. – No 1(1). – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2007_1%281%29_51.

- 42 Шиян О. Молодь як цільова група державної освітньої політики з питань забезпечення здорового способу життя / О. Шиян // Вісник національної академії державного управління. – 2009. – № 1. – С. 223-229
- 43 Дерев'янка С. М. Електронні петиції до органів влади України як інструмент електронної демократії // Вісник Прикарпатського університету. Політологія / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ: ЛІК, Вип.10. – 2016. – С.43–53
- 44 Великий енциклопедичний юридичний словник / [за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка]. – 2-ге вид., переробл. і допон. – Київ : Юрид. думка, 2012. – 1020 с. 2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., доповн. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – Київ ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2007. – 1736 с.
- 45 Верховна Рада України. Електронні петиції // Верховна Рада України : офіційний веб-портал – URL: <https://itd.rada.gov.ua/services/Petitions/>.
- 46 Дзвінчук Д. І. Механізми демократії участі : суть та особливості застосування на місцевому рівні // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2016. – Вип. 1 (52). – С. 14-22.
- 47 Договір про заснування Європейської Спільноти [Консолідована версія станом на 01 січня 2005 року] URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_017?nreg=994_017&find=1&text=%EF%E5%F2%E8%F6&x=2&y=7.
- 48 Договір про функціонування Європейського Союзу (Консолідована версія в редакції Лісабонського договору) // Конституційні акти Європейського Союзу (В редакції Лісабонського договору) [Укр. переклад Г. Друзенка, С. Друзенко, за заг. ред. Г. Друзенка]. – Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2010. – С. 73- 257. 7.
- 49 Електронні петиції : Офіційне інтернет-представництво Президента України URL: <https://petition.president.gov.ua>.
- 50 Чукут С. А., Дмитренко В. І. Смарт-сіті чи електронне місто: сучасні підходи до розуміння впровадження е-урядування на місцевому рівні.

- Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 13. С. 89- 93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_13_17
- 51 Закірова С. Електронні петиції в Україні : становлення системи та механізм дії URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1576:elektronni-petitsiji-v-ukrajini-stanovlennya-sistemi-ta-mekhanizm-diji&catid=8&Itemid=350.
- 52 Кохалик Х. Світовий досвід впровадження електронної демократії : проблеми та досягнення // Ефективність державного управління : Зб. наук. пр. – Львів : ЛРШДУ НАДУ, 2015. – Вип. 42. – С. 169-174. 51
- 53 Малишев Б. Електронні петиції : небезпеки впровадження // Економічна правда : Українська правда. – 2015. – 07 серпня URL: <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/08/7/553801/>.
- 54 Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 - 2020 роки [Затверджено Указом Президента України від 26 лютого 2016 року № 68/2016] URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.
- 55 Недбай В. В. Народні петиції в політико-правовій системі : зарубіжний досвід // Юридичний науковий електронний журнал [електронне наук. видання юрид. факультету ДВНЗ “Запорізький нац. унт.”]. – 2014. – № 6. – С. 25-29 ; URL: http://lsej.org.ua/6_2014/6_2014.pdf.
- 56 Нестерович В. Інституційне утворення електронних петицій в Україні в контексті зарубіжного досвіду // Віче. – 2015. – Вип. 22. – С. 18-23.
- 57 Про деякі питання організації роботи з реєстрації та супроводження електронних петицій, адресованих Верховній Раді України [Розпорядження Голови Верховної Ради України від 28 жовтня 2015 року № 1494] ; поточна редакція – Редакція від 18.02. 2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1494/15-pr>.
- 58 Дурман О. Л., Ключевський В. І Диджиталізація як процес цифрової трансформації суспільства Information and Innovation Technologies in the Life

of Society. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts. Katowice School of Technology. Monograph 28. 2019. P. 169-175

59 Семенченко А. Механізми державного управління у сфері електронного урядування. Студії з архівної справи та документознавства. 2012. Т. 20. С. 109-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2012_20_17

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

МОДЕЛЬ УЧАСТІ МОЛОДИ

є описом теоретичних та практичних інструментів для участі молодих людей в процесах ухвалення рішень на національному, регіональному, місцевому рівнях

це базове право людини, яке допомагає реалізувати інші права

це розвиток молодих лідерів із важливими життєвими навичками

це більш якісна державна/місцева політика

це більша довіра молоді до влади

МЕТА РОЗВИТКУ УЧАСТІ МОЛОДИ

підвищення благополуччя молоді на кожному рівні

ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНКИ МОДЕЛІ:

ЦІЛІ:

- вплив на ухвалення та підвищення якості рішень, які стосуються життя та розвитку молоді;
- підвищення громадської активності молоді;
- зміна ролі молоді зі спостерігачів на виробників політики;
- врахування думки молоді з різних соціальних груп.

- ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (АНКЕТУВАННЯ, ІНТЕРВ'Ю, ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА);
- АНАЛІЗ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДАНИХ;
- АНАЛІЗ ДАНИХ СТАТИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.

СУБ'ЄКТИ (ХТО ЗДІЙСНЮЄ ЧИ ВЗАЄМОДІЄ)

МІСЦЕВИЙ РІВЕНЬ

- місцеві органи виконавчої влади;
- органи місцевого самоврядування;
- громадські об'єднання, що здійснюють діяльність у сфері молодіжної політики (громадські організації, асоціації, спілки, товариства; громадські політичні молодіжні організації тощо);
- органи учнівського та студентського самоврядування;
- молодіжні консультативно-дорадчі органи;
- молодіжні центри.

РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

- місцеві органи виконавчої влади;
- органи місцевого самоврядування;
- громадські об'єднання, що здійснюють діяльність у сфері молодіжної політики (громадські організації, асоціації, спілки, товариства; громадські політичні молодіжні організації тощо);
- органи учнівського та студентського самоврядування;
- молодіжні консультативно-дорадчі органи;
- молодіжні центри.

НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

- центральні органи виконавчої влади;
- орган законодавчої влади (Верховна Рада України);
- органи місцевого самоврядування;
- громадські об'єднання, що здійснюють діяльність у сфері молодіжної політики (громадські організації, асоціації, спілки, товариства; громадські політичні молодіжні організації тощо);
- органи учнівського та студентського самоврядування;
- молодіжні консультативно-дорадчі органи;
- молодіжні центри.

ПАРТНЕРИ

- колективи закладів освіти, учителі, батьківські комітети;
- ЗМІ;
- політичні партії;
- бізнес-структури;
- експерти.

- ЗМІ;
- політичні партії;
- бізнес-структури;
- експерти.

- ЗМІ;
- політичні партії;
- бізнес-структури;
- експерти.

ПРИНЦИПИ:

1. Інклюзивність
2. Рівність діалогу
3. Зворотній зв'язок
4. Участь молоді присутня під час усіх циклів молодіжної політики

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ:

- просвітницька
- представницька (представлення інтересів молоді)
- правозахисна
- інформативна
- консультативна
- комунікативна
- адвокаційна
- моніторингова
- інноваційна
- мотиваційна

Міністерство молоді та спорту України

АНОТАЦІЯ

Колтун А.А. Електронні інструменти участі молодіжної спільноти. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2023.

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено основні електронні інструменти залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень; визначено проблеми електронного урядування в Україні; проаналізовано зарубіжний досвід взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив; розроблено заходи щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти.

Ключові слова: електронні інструменти участі, молодь, молодіжна спільнота, цифровізація, інформаційні технології.

SUMMARY

Koltun A. Electronic tools of youth community participation. Final qualifying work for obtaining Bachelor of specialty 281 "Public Management and Administration", educational program "Public Management and Administration". State University of Trade and Economics, 2023.

In the final qualification work, the main electronic tools for involving young people in public decision-making processes were investigated; the problems of e-government in Ukraine are identified; the foreign experience of the interaction of the youth community and the authorities by means of electronic initiatives was analyzed; measures have been developed to increase the effectiveness of the use of electronic tools for the participation of the youth community.

Keywords: electronic participation tools, youth, youth community, digitalization, information technologies.

РЕЦЕНЗІЯ
на випускню кваліфікаційну роботу
студентки 5 курсу ФЕМП ДТЕУ освітнього ступеня бакалавр
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне управління та адміністрування»
Колтун Аліси Андріївни
на тему «Електронні інструменти участі молодіжної спільноти»

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота Колтун Аліси Андріївни характеризується актуальністю та своєчасністю, оскільки присвячена питанням участі молодіжної спільноти в прийнятті публічних рішень.

Рецензована робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Зміст та структура випускної кваліфікаційної роботи відповідають вимогам, які висуваються до робіт на здобуття освітнього ступеня «бакалавр», усі розділи виконано з додержанням стандартів.

У першому розділі роботи досліджено основні електронні інструменти залучення молоді до процесів ухвалення публічних рішень та проаналізовано проблеми електронного урядування в Україні.

У другому розділі випускної кваліфікаційної роботи проаналізовано зарубіжний досвід взаємодії молодіжної спільноти та влади засобами електронних ініціатив та розроблено заходи щодо підвищення ефективності використання електронних інструментів участі молодіжної спільноти.

Випускна кваліфікаційна робота є завершеним, самостійним дослідженням актуальної теоретичної та практичної проблематики.

З огляду на зазначене, представлена робота Колтун Аліси Андріївни виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам та рекомендується до захисту.

Рецензент
Начальник управління праці
та соціального захисту населення
Уманської міської ради

Галина КУЧЕР

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Колтун Алла Анатоліївна

(ПІБ), повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Електронні інструменти у сфері екологічної свідомості» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«» 30.01 2023 року

Алла Колтун (підпис)

Згода

Я, Колтуні Алеса Андріївна,
цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему:
"Електронні екотрумпети як часті елементи стійкості"
несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у
роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком
випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую,
що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового
користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною
раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний
депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в
базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«30» 01 2023 року

Алеса

Підпис

(Колтуні А.А.)

Прізвище, ініціали